

FLYGSKATT TYNGST FÖR GLESBYGDER

Om det införs en flygskatt måste beslutet om vilka flygplatser som ska undantas från skatten grundas på avståndet till Stockholm och vilka möjligheter som finns att i stället ta sig till Stockholm över dagen med snabba tåg. Det skriver Glesbygdsverket i sitt yttrande över Finansdepartementets förslag "Skatt på flygresor".

Verket anser att en flygskatt inte ska införas innan en noggrann analys har gjorts av vilka fördelningseffekter den får. Vad innebär den för olika regioner, olika typer av hushåll och olika företag? En skatteväxling i klimatpolitiken drabbar hushåll i glesbygd relativt hårdare än hushåll i större städer, påpekar verket.

INTE BÄTTRE MILJÖ
Glesbygdsverket anser att Sverige bör skynda på diskussionerna inom EU om att ta med flyget i handeln med utsläppsrätter för koldioxid. En flygskatt utformad enligt det förslag som departementet lagt är, enligt verket, inte en tillräcklig sporre för flygbolagen att införa miljöförbättringar. Även om de utvecklar en mer miljövänlig teknik blir skatten inte lägre. Om flyget däremot läggs in i handeln med utsläppsrätter blir flygbolagen mer motiverade att minska miljöbelastningen, anser verket.

SMÅFÖRETAG OCH RÄDDNING ÄMNEN FÖR ÅRETS ARBETE

Småföretag i glesbygder, kommunernas behandling av landsbygden, enskilda vägar och integration – det blir en blandad kompott som Glesbygdsverket arbetar med under 2006.

Den studie om småföretag i gles- och landsbygder som verket påbörjade förra året, och som delredovisades i september, ska vara avslutad den 30 maj. Den ska bland annat belysa eventuella hinder för småföretagens tillväxt, behov av att förenkla regler och företagens tillgång till kapital.

Vid årsskiftet presenterade Glesbygdsverket en studie om integration i landsbygder som fick stor uppmärksamhet. Särskilt det område som handlade om kommuner som värvar invandrare väckte intresse. Bland annat kommer den kunskapen att användas i ett nytt uppdrag som handlar om att öka genomslaget av integration, mångfald och arbete mot diskriminering i regionalt utvecklingsarbete med Nutek som koordinator.

KOMMUNAL PLANERING

Glesbygdsverket har tidigare gjort en studie om hur landsbygdensdimensionen tas tillvara i de regionala utvecklingsprogrammen. Som en fortsättning på den studien har verket nu fått i uppdrag att kartlägga hur gles- och landsbygdsfrågor hanteras i kommunala program och planeringsdokument. Verket har också fått regeringens uppdrag att kartlägga hur kommunerna samordnar sin verksamhet för att kunna behålla service i gles- och landsbygder. Främst gäller det äldreomsorg och skolor.

VÄGAR OCH RÄDDNING

Glesbygdsverket gör under året också ett antal studier på eget initiativ. Bland annat en om enskilda

FOTO: TOMMY SVENSSON/PRESSENS BILD

vägar – de enskilda vägnarnas betydelse för privatpersoner och näringsliv och konsekvenserna av krympande bidrag, åldrande befolkning och brist på entreprenörer.

Risker och räddning i glesbygd är en annan studie som ska genomföras i samarbete med bland andra SOS Alarm och Räddningsverket.

Arbetet fortsätter också med att ta fram en modell för hur kommuner kan gå tillväga när de analyserar sin lokala arbetsmarknad.

Årsboken "Sveriges gles och landsbygder" kommer i år att innehålla fyra teman – befolkning, tillgänglighet, arbetsmarknad och livsmiljö.

Under 2006 ska avslutningen av EU-programmet Leader+ påbörjas, och Glesbygdsverket kommer som förvaltningsmyndighet att arbeta med den.

Glesbygdsverket deltar också i Näringsdepartementets arbetsgrupp som tar fram ett analysunderlag till den nationella strategin för regional utveckling. Den ska komplettera den europeiska strategin och har till syfte att samordna strukturfonderna och den nationella regionala utvecklingspolitiken.

FOTO: HARRY WESTERMARK

FICKFAKTA OM SVERIGES KUST OCH SKÄRGÅRD

Glesbygdverket presenterar nu en ny broschyr om Sveriges kust och skärgårdar. Broschyren, som är i fickformat, fokuserar på områdena befolkning, boende, arbete, kommunikationer och service.

Strukturen i broschyren är hämtad från den stora faktsamling kring skärgårdar som Glesbygdverket gav ut 2003, men nu är statistiken naturligtvis uppdaterad.

Fickfakta om våra skärgårdar kan beställas eller laddas hem på www.glesbygdverket.se.

FOTO: ANNIKA LUDGREN

SKÄRGÅRDSFORUM I BLEKINGE

I år kommer Skärgårdsforum att arrangeras 22-23 maj på Aspö i Karlskrona skärgård. Skärgårdsforum är Glesbygdverkets referensgrupp för myndigheter och organisationer som sysslar med skärgårdsfrågor.

FORSKNING KAN GE SNABBARE RÄDDNING I GLESBYGD

Nu startar ett forskningsprojekt som kan ge kommunerna ett verktyg för att bättre planera sin räddningstjänst. Speciellt i kommuner med långa avstånd kan det betyda att begränsade räddningsresurser kan utnyttjas på ett bättre sätt.

Glesbygdverket och Lunds universitet samarbetar i projektet, som också stöds av Räddningsverket. Det planeringsverktyg som ska tas fram ska innehålla uppgifter om:

- Vilka räddningsresurser som finns i en kommun. Det handlar både om personer och material som kanske inte alltid finns på en fast räddningsstation.
- Var riskerna är störst för att något ska inträffa, till exempel bränder, trafikolyckor och drunkningar.

Med hjälp av dessa komponenter ska användaren kunna räkna ut hur lång tid det tar innan räddningstjänsten är på plats och när man har fått dit alla enheter som behövs.

– Vi hoppas kunna ge kommunerna ett verktyg som underlättar planeringen för räddningstjänsten, vilket inte minst glesbygdskommunerna kan ha nytta av, säger Lars Harrie från Lunds universitet, som är ansvarig för projektet.

FOTO: CLAES JORNSKILD

Väntan kan bli lång på räddning i glesbygder. Men kanske kan ett nytt planeringsverktyg göra att det går snabbare.

SÅ GJORDE VI

JÄMJÖS PENSIONÄRSHUS BLIR MODELL FÖR FLER

I Jämjö i Blekinge ska 26 nya hus byggas. Ett helt nytt bostadsområde där bara pensionärer kommer att bo. Under en femårsperiod har en ideellt arbetande grupp tagit fram en helt ny modell för hur man kan lösa problem kring boende på mindre orter. När pensionärer kan flytta till mindre hus, kan möjligheter öppnas för till exempel barnfamiljer att flytta in i de större husen. Det skulle kunna lösa en del av den bostadsbrist som många landsbygdsområden paradoxalt nog brottas med.

– En annan anledning till att vi vänder oss till pensionärer är att gruppen 40-talister i landet är mycket stor, säger projektledare Bengt Grönblad.

När projektgruppen började sitt arbete skickade de ut en enkät till den åldersgrupp de riktar sig till, och intresset hos

pensionärerna var stort. Alla de 26 husen är tingade och runt 10 personer står redan i kö. Hela processen har varit mycket demokratisk. De som varit intresserade av en bostad har till exempel varit med och bestämt vilka två typer av hus som kommer att byggas. På området kommer det även att finnas ett miljöhus och ett hus för gemensamma aktiviteter.

I september ska bygget påbörjas, och om projektet fortskrider enligt planerna, kan inflyttning ske redan till jul i år. Bengt Grönblad tror att denna modell för boende kan intressera även andra orter och kommuner. Ett tiotal kommuner har redan visat sitt intresse.

– Den här typen av boende skulle säkert passa in på andra åldersgrupper också, barnfamiljer till exempel, säger han.

FOTO: MARCO GUSTAFSSON/PRESSENS BILD

Grovarbeten inom bygg och anläggning samt arbeten med förpacknings- och godshantering blir fler i glesbygder.

LÅGKVALIFICERADE JOBB ÖKAR FÖR MÄN I GLESBYGDER

Det blir allt fler män som arbetar i lågkvalificerade yrken, medan kvinnorna i allt större utsträckning går till jobb som kräver högskoleutbildning. Någon ökning av de lågkvalificerade jobben finns inte bland dem. Fortfarande är det också totalt fler kvinnor än män som arbetar i lågkvalificerade yrken och fortfarande minskar andelen av dessa jobb i den svenska ekonomin.

INTE HELA SANNINGEN

– Det är intressanta resultat eftersom den dominerande bilden av arbetsmarknadens utveckling är att de högkvalificerade jobben ökat medan de lågkvalificerade har blivit färre. Det är alltså inte hela sanningen och den gäller inte i hela landet, säger Henrik Bengtsson, utredare på Glesbygdsverket.

Under perioden 1990-2002 ökade antalet män som har lågkvalificerade arbeten med nästan 90 procent. Samtidigt blev också männen med högkvalificerade yrken fler, medan arbetena i ”mellanregistret” minskade.

NYA LEADERPENGAR GLÄDER OCH OROAR

Landsbygdsutvecklingsprogrammet Leader+ kommer teoretiskt att kunna disponera ytterligare cirka 20 miljoner kronor under den nuvarande programperioden. Detta efter regeringens beslut att valutakursen ska räknas om och euron ska motsvara 9 kronor. Hittills under programperioden har man räknat med 8,50 kronor.

Men för att kunna disponera dessa EU-pengar måste LAG-grupperna hitta offentlig medfi-

nsiering på lokal nivå, eftersom det inte blir någon ytterligare central medfinansiering.

REGIONALA SKILLNADER

Genom att kombinera äldre folkräkningar med dagens yrkesregister kan Glesbygdsverket visa att bilden också har regionala dimensioner. Ökningen av män i lågkvalificerade yrken är särskilt markant i landets gles- och landsbygdskommuner. Det handlar främst om grovarbeten inom bygg och anläggning samt förpacknings- och godshantering.

Mer finns att läsa om detta på www.glesbygdsverket.se.

– För en del LAG-grupper går det säkert bra, och för dem är det ett glädjande besked, men andra kan ha svårt att hitta ytterligare medfinansiering, säger Mårten Sandström, utredare på Glesbygdsverket. Därför kan det bli aktuellt att omfördela pengar inom Leaderprogrammet.

Om det blir någon omfördelning beslutas under våren.

FÖR TIDIGT RÄKNA REGIONER REDAN NU

Det är för tidigt att redan nu slå fast hur den regionala indelningen av Sverige ska se ut i framtiden. I väntan på att Ansvarskommittén presenterar sitt förslag i regionfrågan är det bättre att arbeta vidare inom nuvarande regioner och län.

Det anser Glesbygdsverket i sitt remissvar på den så kallade Högdahlsutredningen, alltså den utredning som bland annat haft i uppdrag att se över hur EU:s strukturfondsprogram kan samordnas med den nationella regionala utvecklingspolitiken.

Idealet för denna samordning av strukturfondsprogrammen och den nationella regionala utvecklingspolitiken är rimligen en enda ansvarig förvaltningsmyndighet, skriver Glesbygdsverket, som också anser att en stor del av ansvaret ska delegeras till regionala organ med politiskt ansvar i frågor om regional utveckling.

REGIONALA SEMINARIER FORTSÄTTER

Under 2006 fortsätter Glesbygdsverket med sin seminarierie för handläggare på regional nivå.

I år erbjuds tre aktiviteter:

- I mars arrangeras två regionala seminarier om modeller för att stödja lokal utveckling.
- I maj finns chans att följa med till ett nordiskt landsbygdsforum i Finland.
- I augusti kommer vi att bjuda in till ett nationellt seminarium, preliminärt på Arlanda, om företagande i gles- och landsbygder.

Bakgrunden till seminarierien är lärens önskemål om metod- och kunskapsstöd från centralt håll.

Syftet är att bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte dels mellan länen själva, dels mellan län och nationella aktörer. Därför samarbetar vi med flera myndigheter, till exempel Jordbruksverket, Nutek och Boverket.

B

EMMA SVENSSON
18 år, gästkrönikör

HELLRE TRYGG NATTPROMENAD ÄN NATTMAT

Jag är född och uppvuxen i Hede, Härjedalen. För mig har det alltid varit en stor trygghet att få växa upp och bo där. En trygghet som jag tror är svår att finna på större orter. Att inte känna rädsla under nattliga promenader hem i mörkret. Tanken på eventuella våldtäkter eller övergrepp slog mig inte förrän jag flyttade till Östersund.

Det är också en trygghet att känna många människor i sin omgivning. Den tryggheten är inte bara till fördel för oss ungdomar, också för våra föräldrar.

KORKADE KOMMENTARER

Det jag tycker är det största problemet med att bo i en liten by är inte brister i bygden. Det är omvärlden som är problemet, dess attityder och okunskap.

Hur många gånger har jag inte fått höra korkade kommentarer när jag sagt att jag bor i Härjedalen. Framför allt är det ungdomar som verkar ha sovit under geografifektionerna. De tror på allvar att vi varken har telefoner, internet eller asfalterade vägar. Att vi ens har sommarklimat i Härjedalen verkar vissa heller inte ha förstått. Men till allmänhetens upplysning så ligger landskapet Härjedalen mitt i Sverige, med minst 100 mil Norrland ovanför oss.

Vi ungdomar som trivs i gles- och landsbygder måste få chansen att bo kvar. Men om det inte finns någon skola för barnen att gå i, inga jobb för de vux-

na, så är det klart att folk flyttar ifrån sina byar. Den grundläggande servicen som affär, sjukvård och omsorg är en förutsättning för att kunna bosätta sig utanför tätorterna. Någoting alla människor ska kunna garanteras, oavsett var man bor.

När det dessutom finns en trend i att bosätta sig utanför tätorterna borde verkligen en satsning ske, en knuff i rätt riktning för oss som ser ett värde i andra saker än närgångna grannar och nattöppna snabbmatställen.

BORTGLÖMD

Men allt är inte positivt med att bo i glesbygd. Möjligheter kring fritidssysselsättningar och liknande var helt klart begränsade under min uppväxt. Det är det som är så tråkigt med glesbygden, att man ibland känner sig lite bortglömd, det känns ofta som det inte satsas någonting, allra minst på barn och ungdomar i gles- och landsbygder. Att det bor få människor i en by gör den inte till ett sämre ställe att bo på, tvärtom.

Var man vill bo är en prioriteringsfråga. Det är så mycket vi måste välja här i livet, låt då också valmöjligheten att bo kvar på landet finnas kvar. Låt oss inte bli tvingade att flytta härifrån.

Man ska kunna välja om man vill bo där det finns frisk luft, eller där man kan köpa en hamburgare klockan två på natten.

HETA FRÅGOR TAS UPP I VASA

Programmet för Nordiskt landsbygdsforum i Vasa 11-12 maj börjar ta form. Konferensen har som rubrik "Landsbygd och stad i växelverkan för ökad sysselsättning och trivsel". Arrangör är Österbottens förbund i samarbete med Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen i Finland, Glesbygdsverket i Sverige och norska Småsamfunnssenteret vid högskolan i Narvik.

Nordiskt landsbygdsforum vänder sig till representanter för nationella och regionala myndigheter, organisationer och föreningar som arbetar med landsbygdsutveckling, utbildningsorganisationer och kommunala tjänstemän i hela Norden.

Under konferensen blir det diskussioner kring utvecklingen av landsbygden som en del av den regionala utvecklingen. De olika förvaltningsstrukturer och landsbygdsprogram som håller på att byggas upp i olika länder inför kommande EU-period kommer också att presenteras. Utvecklingen av Leader tas upp, liksom Norges nya distriktspolitik.

Forskningens roll, byggande på landsbygden, nya serviceformer, företagsamhet och upplevelseturism på landsbygden är andra ämnen som kommer att diskuteras i seminarieform. Intresseanmälan görs till mats.elg@glesbygdsverket.se.

GLESBYGDSVERKET FLYTTAR IHOP MED NUTEK

I oktober kommer Glesbygdsverket att flytta inom Östersund till lokaler som blev tomma när den militära verksamheten flyttade från staden. Verket kommer att finnas i samma hus som de avdelningar av Nutek som utlokaliseras från Stockholm (strukturfonder och regional dialog). Därmed kan de båda verken ha gemensamma funktioner inom reception och växel.

REDAKTION Birgitta Rhodin, TEL 063-57 67 11

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Gunborg Hägg, TEL 063-57 67 00.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdsverket
Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99
E-POST info@glesbygdsverket.se
WEBBPLATS www.glesbygdsverket.se